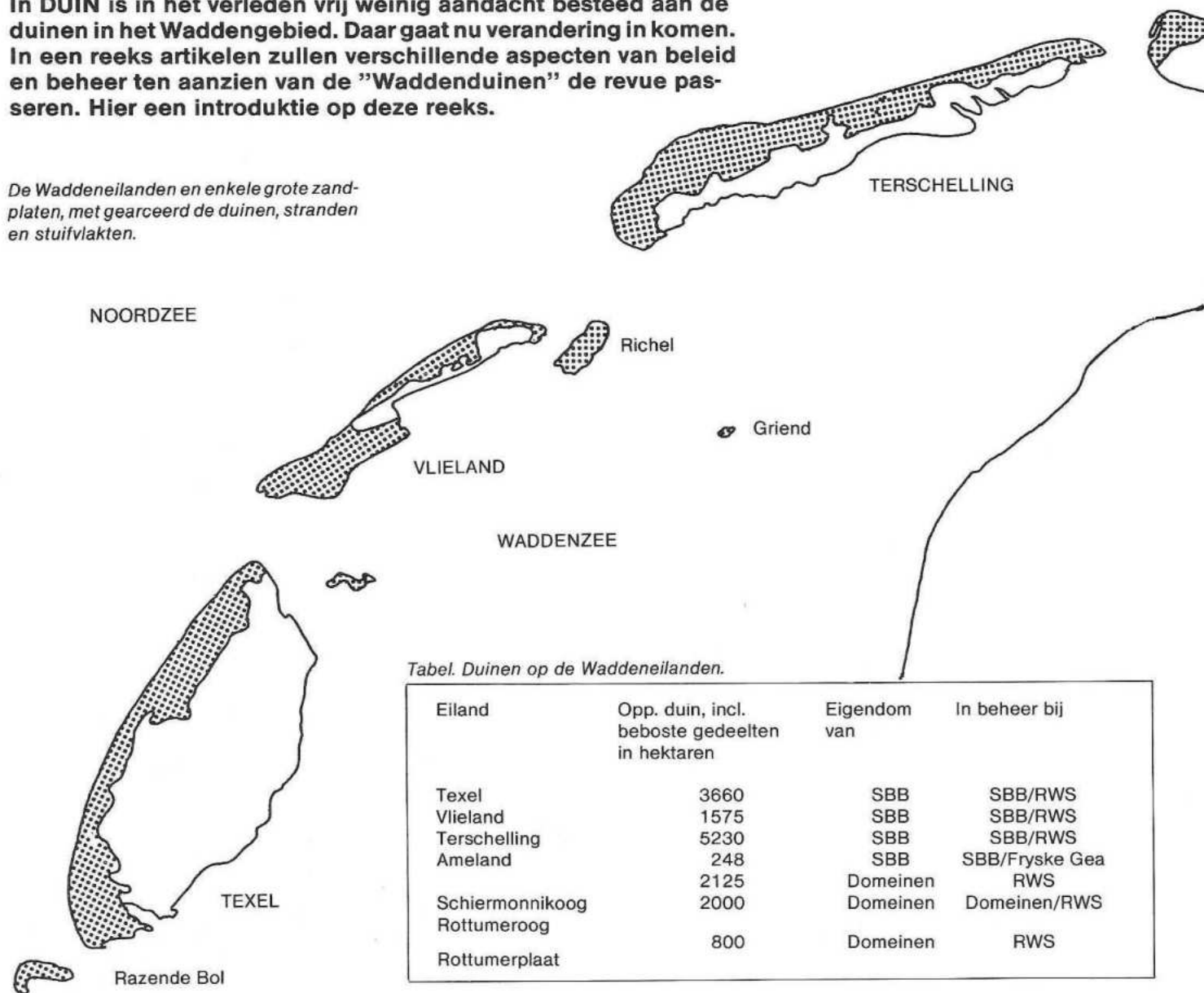

Duinen in het waddengebied:

door A.A. Helmens & A.H.P.M. Salman

In DUIN is in het verleden vrij weinig aandacht besteed aan de duinen in het Waddengebied. Daar gaat nu verandering in komen. In een reeks artikelen zullen verschillende aspecten van beleid en beheer ten aanzien van de "Waddenduinen" de revue passeren. Hier een introductie op deze reeks.

De Waddeneilanden en enkele grote zandplaten, met gearceerd de duinen, stranden en stuifvlakten.

Tabel. Duinen op de Waddeneilanden.

Eiland	Opp. duin, incl. beboste gedeelten in hektaren	Eigendom van	In beheer bij
Texel	3660	SBB	SBB/RWS
Vlieland	1575	SBB	SBB/RWS
Terschelling	5230	SBB	SBB/RWS
Ameland	248	SBB	SBB/Fryske Gea
Schiermonnikoog	2125	Domeinen	RWS
Rottumeroog	2000	Domeinen	Domeinen/RWS
Rottumerplaat	800	Domeinen	RWS

Dynamisch milieu

De grootschalige processen die het Waddengebied in zijn ontstaansperiode hebben gekenmerkt, hebben geleid tot een dynamisch landschap met een grote visueel-landschappelijke openheid. Zowel de openheid als de dynamiek zijn sinds de vestiging van de mens op de eilanden geleidelijk verminderd. Door middel van inpolderingen, stuifdijken, strandhoofden, bebossing, bebouwing e.d. werd het landschap vorm gegeven en zijn de grootschalige natuurlijke processen op de eilanden aan banden gelegd.

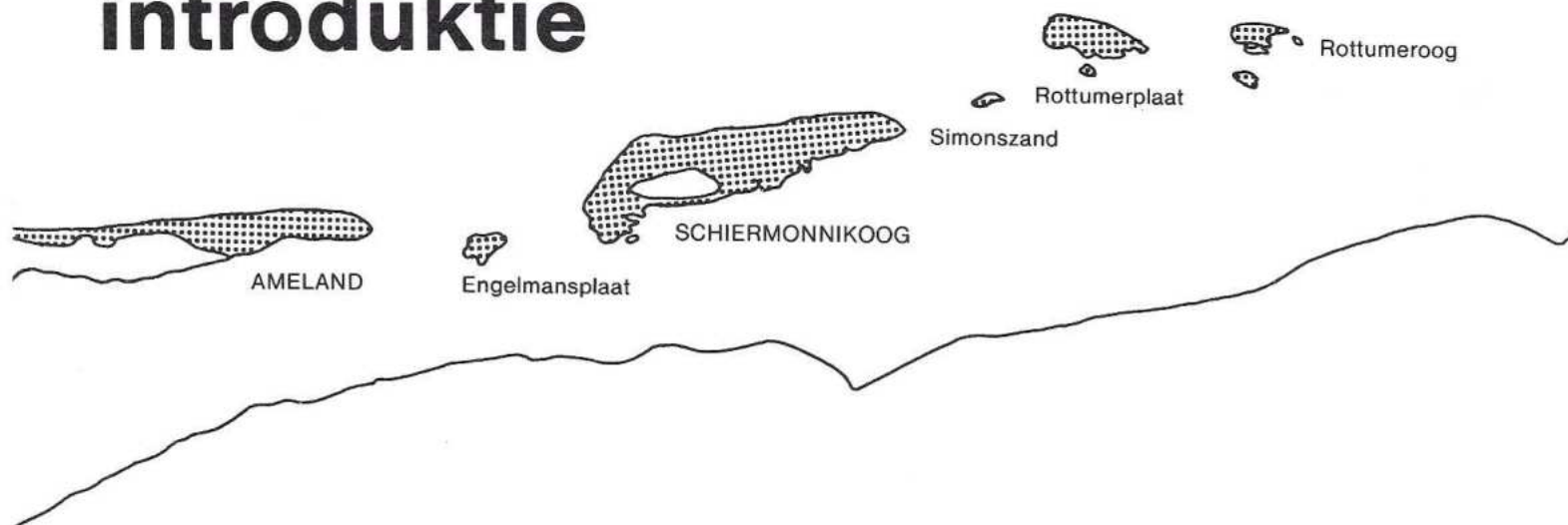
Het overheidsbeleid ten aanzien van het Waddengebied heeft gestalte gekregen in diverse nota's van rijk, provincies en gemeenten. In het algemeen neemt de mate van detaillering van de plannen toe naarmate het niveau afdaalt naar dat van gemeenten of eilanden, maar dat geldt niet zozeer voor de overzichtelijkheid van de totale beheersplanning. De soms gecompliceerde eigendoms- en beheerssituatie en de beperkte verspreiding van sommige beheersplannen maken het op het eerste gezicht niet gemakkelijk om te beoordelen of er sprake is van een onderlinge afstemming van beleid en beheer, laat

staan van een geïntegreerde aanpak. Wel zijn de laatste jaren op diverse eilanden gezamenlijke beheersplannen opgesteld door de diverse beheerders, wat een enorme stap in de goede richting is.

Afstemming

Er zijn echter argumenten om te pleiten voor een verdergaande afstemming en integratie van de beheersplanning in het Waddengebied. Deze argumenten kunnen onder meer worden ontleend aan het gegeven dat de geulen, slikken, kwelders, platen en duinen van het Waddengebied één

introductie

groot natuurgebied vormen. Ondanks de beïnvloeding door de mens is er nog altijd sprake van één organisch geheel met relaties, bijvoorbeeld wat betreft kustprocessen, geomorfologie en hydrologie.

Al met al lijkt het nuttig om het beheer van het Waddengebied eens in zijn samenhang te bezien. Niet om overall hetzelfde te gaan doen, maar om vanuit een integrale visie weloverwogen in te spelen op de plaatselijke mogelijkheden.

Algemene Beheersvisie

Belangrijk gegeven voor het beheer van het totale Waddenzeegebied is de Planologische Kernbeslissing (PKB) voor de Waddenzee en de Algemene Beheersvisie, waarin de doelstelling van de PKB nader wordt uitgewerkt in richtlijnen voor het beheer. Verdere concretisering vindt plaats in sectorale beheersplannen voor natuur, recreatie, visserij etc. De centrale doelstelling van de PKB-Waddenzee is: "Bescherming, behoud en waar nodig herstel van de Waddenzee als natuurgebied".

Volgens de Algemene Beheersvisie moet het beheer zich met name richten op:

- het bevorderen van het ongestoorde verloop van natuurlijke processen,
- in bepaalde gevallen het tegengaan van de natuurlijke dynamiek ten behoeve van bepaalde wezenlijke ecologische waarden en het compenseren van negatieve gevolgen van toegelaten activiteiten.

Deze doelstellingen doen in hun algemeenheid zeker recht aan het dynamische karakter van het Waddengebied en kunnen als zodanig worden onderschreven. Maar deze

Algemene Beheersvisie strekt zich niet uit tot de duingebieden, die immers buiten de PKB-grens vallen. Bovendien missen we een aantal elementen die van belang zijn voor het beheer van het integrale Waddengebied, inclusief de duinen. Eén daarvan is dat ingrijpen in de dynamiek pas noodzakelijk is als bepaalde natuurwaarden, die niet op andere plaatsen weer opnieuw kunnen ontstaan, worden bedreigd (bijvoorbeeld bij zware kustafslag met als gevolg een sterke daling van de grondwaterspiegel en daardoor het verdrogen van belangrijke vochtige duinvalleien). Daarnaast is behoud en, waar mogelijk, herstel van de karakteristieke openheid in het landschap van belang als wezenlijk kenmerk van het waddenlandschap.

Beheer duingebieden

Te beginnen met dit nummer zal in DUIN een reeks artikelen verschijnen over een aantal aspecten van de duinen in het Waddengebied en over het beheer daarvan. Het gaat o.m. om kustprocessen, geomorfologie, hydrologie, vegetatiebeheer en fauna-beheer. Hierbij ligt de nadruk op de duingebieden, waarbij steeds het grote geheel en de relaties met aangrenzende gebieden zullen worden bekeken. Per aspect zal de vraag naar voren komen hoe er in het beheer kan worden ingespeeld op de natuurlijke processen, zodat er uiteindelijk een beeld kan ontstaan hoe we meer recht kunnen doen aan het dynamische karakter van het gebied.

Kustlijn van Texel bij De Koog (foto Boskalis).